

Зоріна О.А.,
 д.е.н., доцент, професор кафедри обліку та оподаткування;
Петраковська О.В.,
 к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування,
Національна академія статистики, обліку та аудиту
(м. Київ)

УЧАСНИКИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ

Для будь-якої банківської системи важливі стабільність і довіра з боку потенційних вкладників. Стабільність забезпечується завдяки наявності цілого ряду факторів, одним з яких світова практика визнала систему страхування вкладів. На Україні для створення можливостей відшкодування коштів вкладникам банків України у разі ліквідації банків в 1998 році був заснований Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (ФГВФО).

Станом на 01.02.2021 року учасниками ФГВФО було 72 банки, що на 2 установи менше, ніж на початок 2020 року. Варто зазначити, що на початку вересня 2020 року на засіданні Ради з фінансової стабільності було погоджено план щодо входження АТ "Ощадбанк" до ФГВФО з 01.01.2021 року.

Для проведення комплексного аналізу здійснюють розподіл банків України на групи (рис. 1, 2, 3).

Рис. 1. Динаміка зміни кількості банків –учасників ФГВФО з державною часткою за 2020 – 2021 рр.

Джерело: сформовано за даними [3,4]

Дані рис.1 свідчать, що станом на 01.02.2021 р. кількість банків – учасників ФГВФО з державною часткою залишилась у порівнянні з 2020 роком без змін (4 банки).

На підставі значення показника системної важливості банку, який розраховується за розміром банку, ступенем фінансових взаємозв'язків, напрямками діяльності Національний банк щороку визначає системно важливі банки.

Кількість системно-важливих банків у групі банків – учасників ФГВФО з державною часткою в 2021 році становила 3 установи, тобто у порівнянні з минулим роком залишилась без змін.

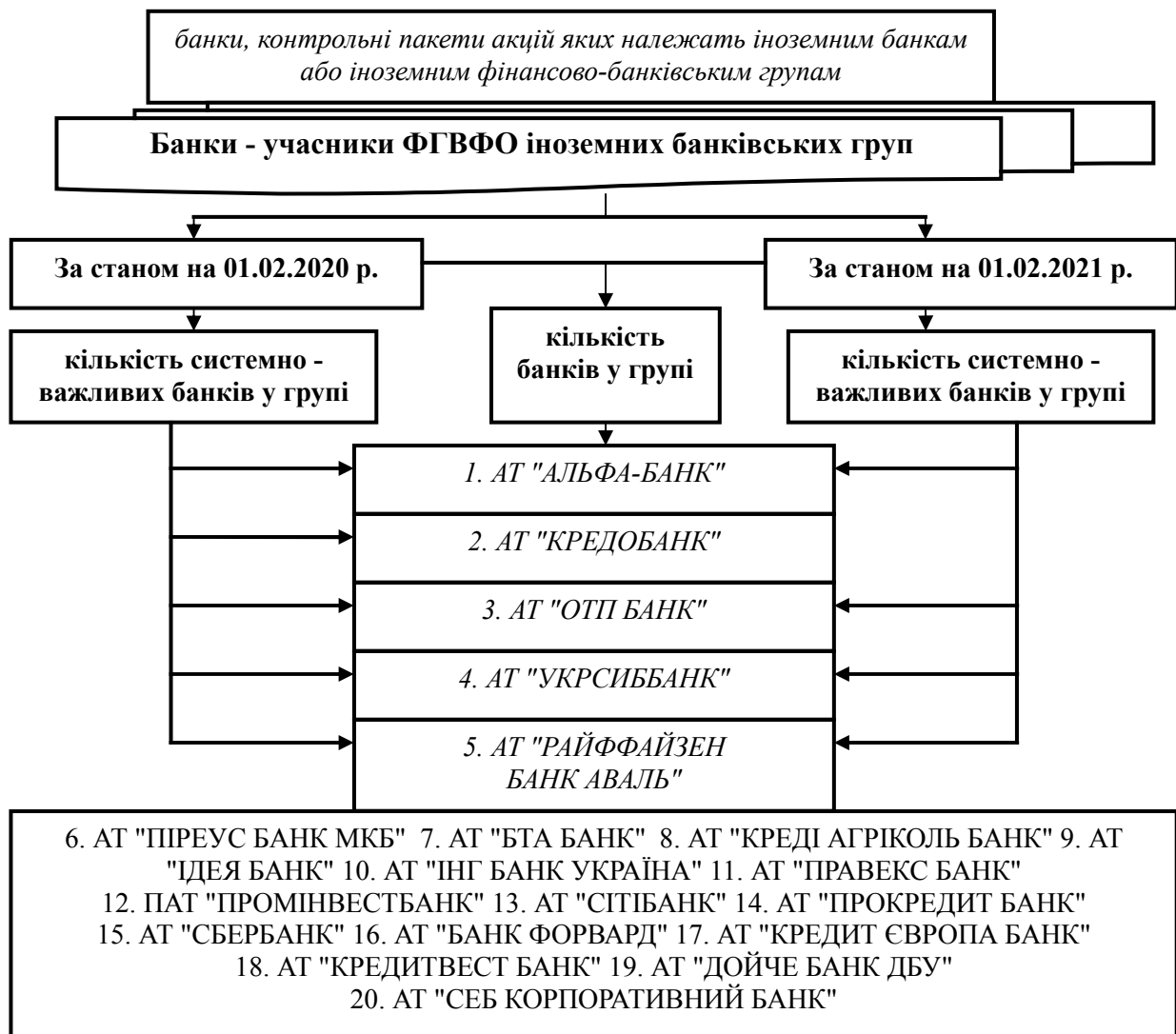

Рис. 2. Динаміка зміни кількості банків – учасників ФГВФО іноземних банківських груп за 2020 – 2021 рр.

Джерело: сформовано за даними [3,4]

Дані рис. 2 свідчать, що станом на 01.02.2021 р. кількість банків – учасників ФГВФО іноземних банківських груп залишилась без змін у порівнянні з 2020 роком (20 банків). Кількість системно-важливих банків в 2021 році становила 4 установи, що на одну установу менше, ніж за

попередній рік. В 2021 році до переліку системно-важливих банків не потрапив АТ "Кредобанк".

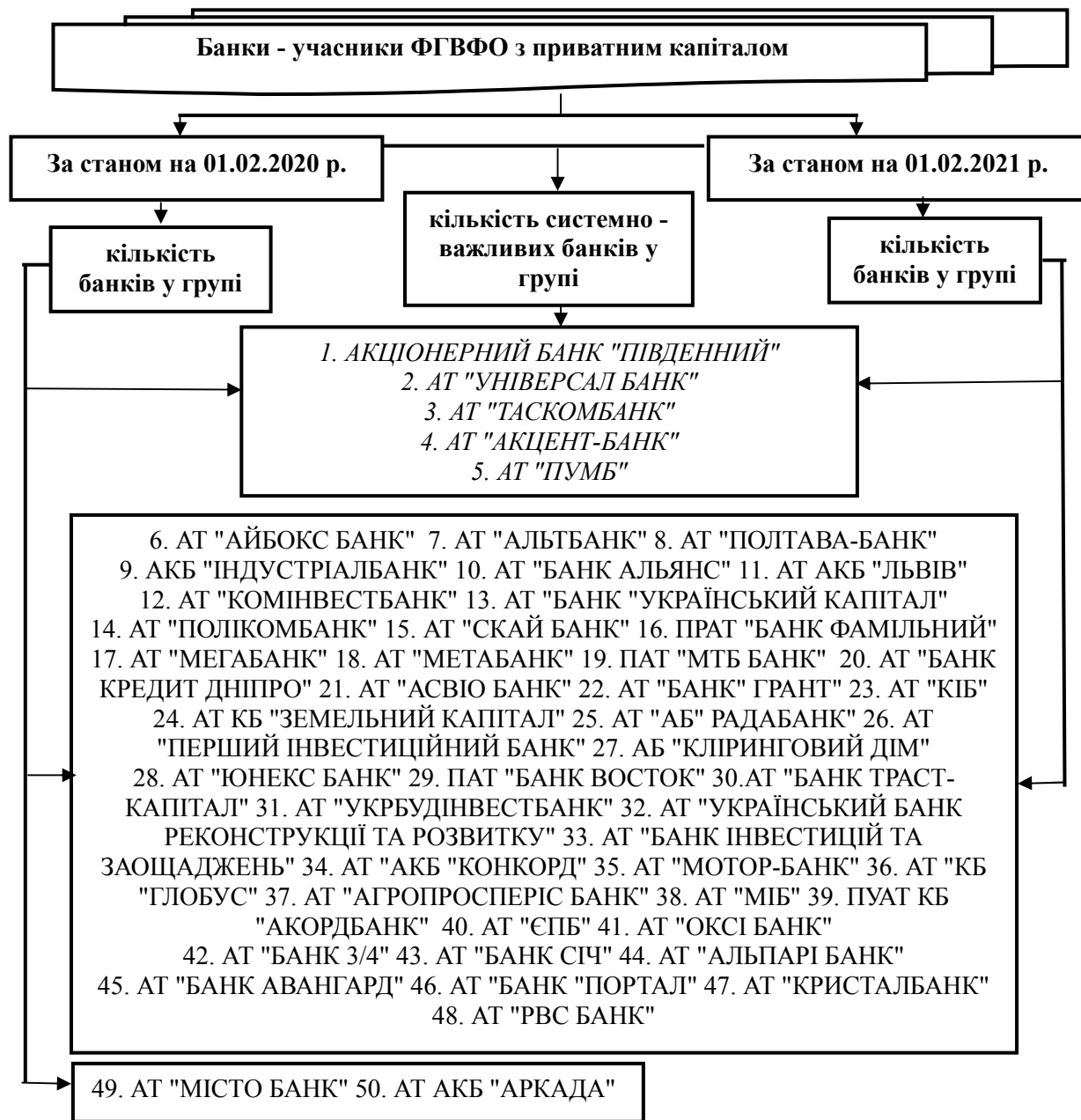

Рис. 3. Динаміка зміни кількості банків - учасників ФГВФО іноземних банківських груп за 2020 – 2021 рр.

Джерело: сформовано за даними [3, 4]

Дані рис. 1 свідчать, що станом на 01.02.2021 року до групи банків з приватним капіталом увійшли 48 банків, що на 2 установи менше ніж на 01.02.2020 року. Зменшення кількості українських банків пов'язано з процедурою ліквідації двох банків: з 25.09.2020 року АТ АКБ "АРКАДА" та з 27.01.2021 року АТ "Місто Банк". Кількість системно-важливих банків у 2021 році у порівнянні з 2020 роком залишилась без змін (5 банків).

За час діяльності ФГВФО розмір відшкодування коштів зростає: від 500 грн в 1998 році до 200 000 грн в 2012 р. [1, 2, 5, 6].

На сьогоднішній день серед українців сформований стійкий запит на підвищення суми відшкодування, і це, цілком зрозуміло, тому, що в останній раз її розмір збільшувався в 2012 році. Тому ФГВФО вже у цьому році планує збільшити суму відшкодування до 400 тис. грн.

Слід звернути увагу на те, що згідно з законодавством існує певний перелік видів вкладів, які не відшкодовуються Фондом. Повний перелік можна знайти не тільки в законодавстві, а й в Довідці про систему гарантування вкладів, яку банк повинен обов'язково надати вкладнику перед підписанням договору.

Звертаємо увагу, на те, що в останній редакції Закону України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” [1] від 01.07.2021 р. в перелік видів вкладів, які не відшкодовуються Фондом будуть внесені зміни, стосовно того, що Фонд не буде відшкодовувати кошти за депозитними сертифікатами банків.

Одним із ключових напрямків роботи Фонду є розширення гарантій на вклади фізичних осіб, які залучені небанківськими фінансовими установами. В останні роки проводилась активна робота у цьому напрямі, і на сьогодні першочерговим завданням є розробка і затвердження відповідної нормативно-правової бази.

Отже, для проведення якісних змін у системі гарантування Фонду також потрібно провести реструктуризацію боргів, які виникли в період банківської кризи 2014-2017 рр., поширити гарантії на АТ “Ощадбанк” та збільшити гарантовану суму відшкодування.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про систему гарантування вкладів фізичних осіб” від 23.02.2012 р. № 4452-VI (із змінами). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

2. Закон України “Про Фонд гарантування вкладів фізичних осіб” від 20.09.2001 р. № 2740-III (втратив чинність) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2740-14>

3. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua/statystyka>

4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-zalishiv-bez-zmin-kriteriyi-rozpodilu-bankiv-na-grupi-na-2019-rik>

5. Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України: Закон України від 31.10.2008 р. № 639-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/639-17>

6. Указ Президента України “Про заходи щодо захисту прав фізичних осіб – вкладників комерційних банків України” від 10.09.1998 р. № 996/98. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996/98>